

თავისუფალი საქართველო

პრეზალი გაგვიდის
საზოგადოებრივ-პოლიტიკური გაზეთი
15 XI 1991 ფასი 50 კაპ. № 43 (48)

სომ არ იცვლება დიდი პოლიტიკა?

დ. წ. 10 ნომბრის საკავშირო
ტელევიზიით პარლამენტი ეთერით
გადაცემის შემდეგ საქართველოს
რესპუბლიკის პრეზიდენტთან.
ამ ფაქტმა გაცემის და ამასთანავე
ინტერესი გაიჭიქა ჩვენში.
ცენტრალური ტელევიზიის ამგვარი
შემოხრება ხომ არ შეტყუვდება
რაიმე მნიშვნელოვან ცვლილებებზე
დიდი პოლიტიკაში? ჩვენთვის საინ-
ტერესო საკითხზე ვთხოვეთ კომენ-
ტარი გაეკეთებინათ უზენაესი სა-
ზღვო დეპუტატებს, ბატონებს თან-
გონი ჩაჩხაძესა და ბატონებს ფე-
ტატაძეს.

კორესპონდენტი: ცნობილია, რომ
სხრ კავშირის საინფორმაციო სა-
შუალებები, როგორც წესი, ავს-
ლებენ რეალურ ვითარებას საქარ-
თველოში, არც ერთი სწორი, ობი-
ექტიური ინფორმაცია, შემთხვევითაც
კი, ჭერ არ გახუდა ეთერში. რო-
გორ ფაქტობრივად, რას უნდა მთავრე-
რობს საკავშირო ტელევიზიის ამ
გვარი მოქმედება? შედეგობაში
მაქვს ბატონ პრეზიდენტთან შეხვე-
დრა, ერთხელ მაინც დავინფორმა-
ციაზე უარის თქმას?

ბატონი ტარაძე ფუტყაძე: —
ჩვენის აზრით, მომხდარი ფაქტი
პოლიტიკაში გარკვეული შემოხრე-
ბების მანიშნებელია. საინტერესოა
ერთი რამ, რა არის ამის მიზეზი-
შედეგი? ორი-სამი დღეა, რაც საკა-
ვშირო ტელევიზია შედარებით ობ-
იექტიურ ინფორმაციას გვრეცხავს,
ამის დასტურია ნანა ღონღაძის რე-
პორტაჟის გაშვება, ამ რამდენიმე
დღის წინ. რუსეთი უნდა გვჩვენე-
დებოდა, და ეს ასეც უნდა იყოს, რომ
საქართველოს უნდა ელაპარაკოს
როგორც თავის ტოლს. რუსეთის
კომპიუტერში ამ აზრის დამკვიდრ-
ებას დიდად შეუწყობს ხელს ბა-
ტონ ზეიდა გამსახურდიას სწორი
შეკრულების რამდენიმე პუნქტი.
რატომ? საქართველოს ხელისუფლე-
ბამ და, კერძოდ ბატონ ზეიდა გა-
მსახურდიამ, სწორი რეაგირება
მოსწრია, ჩვენმა ოპოზიციამ პრე-
ზიდენტს ეს ნაბიჯი პოლიტიკურ
შეცდომად ჩაუთვალა, მაგრამ, რო-
გორც ირგვლივ, პოლიტიკური შე-
ცდომა უფრო ის იქნებოდა, რომ
საქართველოს მთავარი მეთაურები
ფაქტულად შეწყვეტეს კავშირი, მო-
ჩილდები შეხვედრისათვის ჩემის აზ-
რით, დიდი კვლევისათვის თუ პა-
ტარა, ძლიერი კონსტრუქციის, მდიდარ-
ი თუ ღარიბი, ყველა წევრის სა-
კითხს, მოსახერხებელად საკუ-
თარი ღირსების დაცვას, ბატონ
ზეიდას, თავის წევრს, აქვს ერთი
ასეთი ფრაზა, რომ საქართველო ერის
მისია არის არა მხოლოდ, არამედ
საქართველო ადგილის მოპოვება.

რაც შეეხება დღევანდელ პოლი-
ტიკურ მდგომარეობას, მე მეგრად,
რომ არის გარკვეული პოლიტიკური
შემოხრება, მაგრამ ეს შემოხრე-
ბა არის არა რუსეთის კეთილი
ნება, არამედ მათი იმპულსებით სე-
ლა ჩვენი სწორი პოლიტიკის გამო.

ბატონი თენგიზ ჩაჩაძე: —
საკავშირო ტელევიზიის ამ ნაბიჯს
შე მაინცდამაინც ოპტიმისტურად
არ ვაფასებ, შესაძლებელია მიმან-
ნია, რომ ეს გადაცემა მიზნად ისა-
ხავდა საქართველოს პრეზიდენტის
დისკრედიტაციას, ამაზე მეტყვე-
ლებს პროვოკაციული პირველი შე-
კითხვა, მაგრამ, ჩემის აზრით, ოპო-

ზენტაციის მოულოდნელად უკო-
მპრობის და ამასთანავე დასაბუ-
თებულმა პასუხმა შეუძლებელი გა-
ხდა შეხვედრის ამგვარ ტონში წარ-
მართვის შესაძლებლობა. ამდენად,
მე არც თუ დიდი იმედით ვუშვებ
პოლიტიკის რადიკალური შემო-
ხრების იდეას. ის, რაც რუსეთში
დღეს ხდება, ნამდვილად ვერ იქ-
ნება დიდად იმედისმომცემი.

ჯერ ერთი, რუსეთის დემოკრა-
ტიული მოძრაობა გაიყო, რატომ?
მეტყველებს ის ფაქტი, რომ რუ-
სეთში რუსეთის კრილობაზე დე-
მოკრატიული მოძრაობის საბჭო-
კატეგორიულად მოითხოვს ჯარების
გამოყვანა ჩეჩენი-ინგუშეთის ტე-
რორიზმის, დემოკრატიული მო-
ძრაობის გარკვეულმა ნაწილმა პრე-
ზიდენტის ნიშნად დატოვა ყრილობა,
თვით ის ფაქტი, რომ დასავსა სა-
თხის საგანგებო მდგომარეობის
შემოღობისა და ჯარის ნაწილების
შეყვანისა ამ ტერიტორიაზე, და მე
მინდა ხაზი გავუსვა, რომ ამ მო-
თხოვნას აყენებს რუსეთის დემოკ-
რატიული მოძრაობის ნაწილი, ესე
ოღი დემოკრატიული მოძრაობა გა-
მდის ტერიტორიის დაპყრობის, სი-
სლისუფრისა და ხალხების დამო-
ჩილების მოთხოვნით, ნათესა ხდის,
თუ რა დემოკრატიისთან გაქვს სა-
ქმე და რას შეიძლება ველოდეთ
ამგვარი დემოკრატიისგან. სამწუხა-
როა, რომ თავად ელცინის პრე-
სიამდვილი დემოკრატიული მოძრაო-
ბაც არის, მაგრამ საკითხი დგას,
თუ რამდენად ძლიერია იგი, ვის
ინტერესებს გამოხატავს ელცინი, დე-
მოკრატიის ინტერესებს, თუ დე-
მოკრატები გამოიყენა მან თავისი მი-
ზების განსაზღვრისთვის, ყვე-
ლა ამ შეკითხვაზე პასუხის მიღება
მეორე რამეს ნათესა მომდევნო. ერ-
თი კი ცხადია ჩეჩენების პრეზიდენ-
ტის ქალაქის ქალაქი გამოდგა რუ-
სეთის დემოკრატიისთვის, და ჩემის
აზრით, იქაურმა მოვლენებმა შეი-
ძლება მნიშვნელოვანი შეცვალონ
საერთაშორისო პოლიტიკა. დასავ-
ლეთის პოლიტიკა გადააქვეყნა რუ-
სეთის მოვლენებთან. ჩეჩენიში ძა-
ლის გამოყენება მეორე არაფერ სი-
კეთეს მოუტანს რუსეთს, ამის გა-
მოყენებაზე არსებობს, რუსეთი
ნაწილი ებრძოდა შამილს, დღეს
კი, როდესაც ჩეჩენების გვერდით
მთელი კავკასია დგას, ოსების გა-
რდა, იქნება რეალური საშიშროე-
ბა მეორე ავღანეთის წარმოშობისა,
ამგვარად კავკასიაში ახალ ავღანე-
თზე რუსეთი არ წავა, რაც შეეხება
დასავლეთს, იგი, ალბათ, დავლარე-
ტული ხასიათის ვანცხადებებით შე-
მოიფარგლება. მაგრამ, ჩემის აზრით,
არც დასავლეთის ინტერესებშია
კავკასიაში ახალი ავღანეთი. მე-
რეა, რომ ეს პრობლემა მშვიდობი-
ანი გზით მოგვარდება.

ბოლო დროს აშკარა სიმპტომე-
ბი იმისა, რომ გაჩნდა რეალისტურ-
ი მიდგომა საქართველოს მიმართ.
ყველასთვის ნათელი ხდება, რომ
საქართველოსა და სხვა თავისუფ-
ლებსთვის მებრძოლ ქვეყნებთან
ბრძოლა დემოკრატიისთვის, ძალი-
სმიერა მეთოდებით, შეუძლებელია.
დაწყებული პროცესების უკან შე-
მოხრების ცდა, ჩემის აზრით, გა-
წირულია.

1991 წლის 5 ნოემბერს, სექტე-
მბერ-ოქტომბრის მდგომარეობა
ჩვენების შემდეგ, საერთაშორისო
ხაზით მიზანზე ჩატარდა საქარ-
თველოს კინემატოგრაფისტთა ყრი-
ლობა. თვით კინემატოგრაფისტები
კი გაავრცელეს „ჩვენი“ „რეაქციული“
ძალეების მიმართ იმ ეროსულოვნე-
ბამ და მობოროტებამ, რომელიც
კინოს მოღვაწეობის წინააღმდეგ
ყრილობა გაიხსნა იმით, რომ წა-
კითხულ იქნა ალექსანდრე წუწუ-
ნიას საზოგადოებრივი განცხადება,
რომლის წევრებმა სრულყოფილად
რომ 14 კინემატოგრაფისტმა გამოე-
ყო საერთო კავშირს და ჩამოაყ-
ლიბა ასალი, დამოუკიდებელი სა-
ზოგადოება, დაფუძნებული თანას-
წორობის პრინციპზე და ეროვნულ
ლირსებაზე პრიორიტეტის ცნობაზე.
განცხადებას დარბაზში დიდად ა-
იოტაქი მოჰყვა. კინომოღვაწეები
„მხურვალედ“ მიესალმნენ მათ წი-
ალში ახალი საზოგადოების დაბა-
დებას, განსაკუთრებული ოცნებები
გამოიწვია ბატონების, გურამ პე-
ტრიაშვილისა და ალექსანდრე ფი-
ნტის გვარების ამოკითხვები.

უნდა ითქვას, რომ ყრილობის
მუშაობა მეტად ცოცხლად მიმდ-
ინარებდა იმ მეთოდის გამოყე-
ნით, როცა რომელიმე მომხსენებ-
ელი იფიქრებდა, რომ მთავარი და
უმთავრესი ზეღისუფლების ღან-
ძლავა და საკუთრივ კინოს პრობ-
ლემებზე წარმართავდა საუბარს.
დარბაზი გასაოცარ გულგრილობას
იჩენდა ისეთი პრობლემების მი-
მართ, როგორიც გახლავთ კინო-
კამეოსთა სკოლის დაარსება, არ-
ქივის დაცვა, კინოინსტიტუტის შე-
ქმნა და სხვა. როგორც კი საუ-
ბარი პოლიტიკიდან კინოპრობლე-
მებზე გადასვლავდა, კინომოღვაწე-
ნი მაკრად იხილვდნენ რეგლამენ-
ტის დაცვას. სამაგიეროდ შეუ-
ღლდები იყო დრო, რომელიც ეთი-
მობდა ხელისუფლების იდეოლო-
გიური და პოლიტიკური დეტალების
მეგობრული შემოქმედების ახალ-
იზს. მთელი დარბაზი ერთხელ,
ერთხელ იყვებოდა და მონდო-
ბით უკრავდა ტაშს ხელისუფლე-
ბის სამხლებელ ყველა მკვერე
წინადადებას. არც მეტი არც ნა-
ლები ავრცხადებდა მომხსენებელი
უმრავლესობა!

ერთხელ იქნა გახიარებული წი-
ნადავლა გიორგი ხაინდრაძის კე-
შირის წევრად მიღებისთანავე დაკე-
შირებით.

ერთხელ იქნა მიღებული რეო-
ლუცია, გაზეთ „ქართული ფილმის“
კინოკორპორაციის ბრწყინვალედ
დასასწავლად.

ერთხელ იქნა დამტკიცებული
ახალი წესდება.

ერთხელ იქნა არჩეული კინემა-
ტოგრაფისტთა კავშირის თავმჯდო-
მარე ბატონი ელდარ შენგელია
— ამ ღირსშესანიშნავ ფაქტს ისტე-
რიაში გადარბილი ოცნებები მო-
ყვა (არ დაეჭვებთ ასეთ მდაბი-
ურ აქტს იყო — ელ-და-რი! ელ-და-
რი! ელ-და-რი!).

ყრილობის ფინალური სცენა ასე
წარიმართა:

ქალბატონმა ლეილა გორდეშაძე-
მ (რომელიც აირჩიეს ხმის დამ-
ველელი კომისიის თავმჯდომარედ)
მოუწოდებდა დარბაზს დაესაყვებინა
კინოდატრის კინოკავშირის თავმ-
ჯდომარის პოსტზე.

იქნა, იგარბა დარბაზში. გაი-
ხსნა ფეხების ბაქანი და აღტაცებუ-
ლი შეძახებდა — ელ-და-რი! ელ-
და-რი!

ქ-ნი ლეილა გორდეშაძე — გაი-
გე! გავიგე! მაინც ფორმალა და-
ვიცეთ, არის თუ არა ალტერნატი-
ული წინადადება ქალბატონი ლე-
ილას ხმამ დარბაზის მღვდლებმა
შთანთქმეს!

კივილი დარბაზიდან — არ არ-
ის! არ არის!

ქ-ნი ლეილა გორდეშაძე — ცო-
ტა დისკილია იმისა ვქნათ, ნუ
ყვარხართ, კლდეტური ის არ
გვინდა, ქორო... ცალკე, ინდივი-
დუალურად იქნებ სურს რაიმე კან-
დიდატურის დასახელება.

დარბაზი — არ გვსურს! არ გვინდა.
ქ-ნი ლეილა — მაშ რაღა გინდა
კაცო?! კარგი, დაეწინარდეთ. ესე
იგი ერთი კანდიდატურა გვყავს,
დაეწინარდეთ, ხალხო! ძალიან სა-
სიამონოა ეგეთი თანადგომა. ჩვენ
თანამოაზრეები ვართ, მაგრამ თუ-
რამე წესდების მიხედვით უნდა იყ-
ოს ალტერნატიული კანდიდატურა,
დასახელები მაინც, ელდარი ავად
რომ იქნება ვინ შეცვლის!

ვილახის ხმა — პეტრიაშვილი
ამ რეპლიკას საერთო მხიარუ-
ლება მოჰყვა სხვადასხვა მხრიდან
— ალიკა ელენტი!

— პეტრიაშვილი კავშირის წევრი
არ არის.

— მივიღოთ!

— ალიკა ელენტი კავშირიდან
გამოსულია ყოფილა!

ბ-ნი ვიკა ლორთქიფანიძე — ხა-
ლხო, სირცხვილია, გაზეთებში და-
იქნებოდა!

გამოვალა სიტუაცია, ალტერნა-
ტიული კანდიდატურის აუცილებ-
ლობასთან დაკავშირებით, კინო-
მცოდნე აკუჭავამ იხსნა: „მე ვთვ-
ლი, რომ თუ დასახელებულია ერ-
თი კანდიდატურა, აღარ არის საჭი-
რო ფორმალის გამო გასახელე-
თ სხვა კანდიდატები“.

მაგრამ დემოკრატია ისეთი სე-
ნი ყოფილა... მაინც გაამდგანებეს
ხოლმე თავს!

ბატონმა ვიკამ შენგელიამ
მოითხოვა: 1. კენჭისყრაში არ მიე-
ღო მონაწილეობა იმის, ვინც წუწუ-
ნიას საზოგადოების წევრი გახ-
და, და 2. დაუყოვნებლივ დასტო-
ვოს დარბაზი ყველა, ვინც ძველ
სტუდიაში იყრიდა და უთანაგრ-
ნობს ამ საზოგადოების წევრებს:

„მე ძალიან კარგად ვიცი, რომ
რუსი ესაძვებ იქ დარბაზდება!“
— სწორია! — გამოეხმაურა ორა-
ტორს, დემოკრატიულად მომარ-
თული დარბაზი.

ისევ ბატონმა ვიკამ გადაარ-
ჩინა კინემატოგრაფისტთა კავში-
რის რეპუტაცია — „სულ ტყუი-
ლად და ხელოვნურად ნუ ამ-
წავებთ მდგომარეობას... ჩვენ
ნუ ვაყვებთ საკითხს ასე, რომ
ეს არის მტრების საზოგადოება.
არ არის ასე. ჩვენ ძალიან ვა-
ბავთ მდგომარეობას. მაშინ გი-
ორგი! ვიცი ეს სიკეთით და სი-
ყვარულით მოგდის. ასეთი დაპი-
რისპირება მაგათ აწყობთ და არა
ჩვენ. ჩვენ არ უნდა დაუპირისპი-
რდეთ მათ.“

იმდენად ნათელია ყველა მოაზრო-
ვნე ადამიანისთვის, რომ დღევან-
დელი ქართული კინოს ლიდერი არის
ელდარ შენგელია, არ არის სა-
ჭირო ხელოვნურად მეორე კან-
დიდატის დასახელება და იმ ადამი-
ანის გაბითურება კენჭისყრით.

დარბაზიდან — სწორია, მართა-
ლია.

ქ-ნი ლეილა გორდეშაძე — ქე-
ნი ვუყვართ ბატონ გივას წინა-
დადებას. მართო ერთი კანდიდა-
ტურა და არ გვინდა ეს ფორმა-
ლობა!

დარბაზიდან ერთხელგანა ამო-
ძახდა — არ გვინდა! არ გვინდა!
როგორც მკითხველმა უკვე იცის
ყრილობის თავმჯდომარე აირჩია...
ამ მოვლენებთან დაკავშირებით,
მათზე ფიქრისას რედაქციას რა-
მდენიმე კითხვა დაგება:

1. რატომ არის მისაღები და
მისასაღებელი კინემატოგრაფი-

სტა ერთხელგანა და არ იყო
მისაღები პარლამენტის ერთხ-
ლოვნება?

2. რატომ არის ანგარიშსასაწე-
ვი და საპარტიკემული კინემა-
ტოგრაფისტთა უმრავლესობის აზ-
რი და არ არის ანგარიშსასაწევი
საპარლამენტო ან ეროვნული უმ-
რავლესობის ნება?

3. რატომ არ არის სადარბაზის
„ელდარი“ „ელდარის“ ძანება და
სამარტხენო და დამამკრებელი
„ზეიდა“ „ზეიდას“ სკანდირება?

4. რატომ ჰქვია კინემატოგრაფი-
სტების მიერ სხვისი აზრის და ხე-
ლის შეუწყნარებლობის სიყვარუ-
ლი და სიკეთე, და ხელისუფლე-
ბის მოწოდება, ალდგეს ქვეყანაში
წესრიგი — შეუწყნარებლობა?...
თუ ზოგადად ერთხელგანა
გასაყვები, მაშინ ყველა ერთხ-
ლოვნება გავიკებთ. თუ უმრავ-
ლესობის აზრის გათვალისწინება
არ მიგვჩინა სწორ პრინციპად, მა-
შინ სურც ჩვენი უმრავლესობის
აზრის პარტიკემული ვითხოვთ.
თუ ზოგადად ლიდერების წინაა-
ღმდეგნი ვართ, ჩვენს ლიდერს
უარყვით... რა ხდება? ერთის
ყველაფერი მოსაწონია, მეორის
ყველაფერი დასაძრია?

ისე ვიდგებ ხოლმე, გვერტი-
სთვის, მოკალეობის ქამს თავის
შესაქცევად — ახლა რომ ალექსა-
ნდრე წუწუნიას საზოგადოების 14
წევრმა, — ანუ საპარტიკემული
უმრავლესობამ კინოკავშირის თავ-
მჯდომარის გადადგომა, გადაყენე-
ბა ან ამ პოსტის საერთოდ გაუ-
ქმნება მოითხოვს, როგორ ირეა-
გირებს ამაზე კინოკავშირის (გა-
რესიული) უმრავლესობა (სიტ-
ყვა „გარესიული“ ხომ „უმრავ-
ლესობის“ აუცილებელი თანმხლები
განდა)? მხოლოდ სიტყვიერ მო-
თხოვნას რომ არ დასაყვრდნენ და
რამდენიმე გვარდიული ერთად
კინო კავშირის ეროში გამაგრდნენ,
დაიწყონ შიმშილობა, მჯდომარე
აქცია, დაუმორჩილებლობა, პე-
რში სროლა, შენობაზე თავდა-
ხმები მოაწყონ?... ხომ გავიყრე-
ბიან კინემატოგრაფისტები, რა უფ-
ლებით სჩადიან. ყველაფერი ამას,
ჩვენს ნებას ანგარიშს რატომ არ
უწევთ? ხომ სამართლიანი იქ-
ნება მათი გაკვირვება? ალმფოთე-
ბაც, უმეყოფილებაც...

მაშ რატომ არ ესმით, რომ ჩვენც
ალგაშფოთებს მათი, ეროვნულ
მომართაში უმცირესობის, სა-
ქციელი? იქნებ ჩვენც ისევე ღირ-
სნი ვართ პარტიკემული საზო-
გარე თქვენ, ბატონო კინემა-
ტოგრაფისტებო? რატომ არასო-
დეს მოგდეთ თავში ეს უბრალო
კეშმარტება? ანა განსაკუთრე-
ბული მიხედვით უნდა იმას, რომ
ჩვენც ისეთივე ადამიანები ვართ,
როგორიც თქვენ და გვაქვს უფ-
ლება, გვიყვარდეს ან არ გვიყვარ-
დეს, ვეთანხმებოდეთ ან არ ვეთა-
ნხმებოდეთ, მოგვწონდეს ან არ
მოგვწონდეს... თუ აქამდე ჩვენს
გარნობების გამოსატყვის ფორმას
იყენებდით, თქვენმა ყრილობამ
ცხადად აჩვენა, რომ ამ გამო-
ხატვის ფორმითაც კი არ განსხვავ-
ვდებით ჩვენგან. მაშ, რაშია სა-
ქმე?

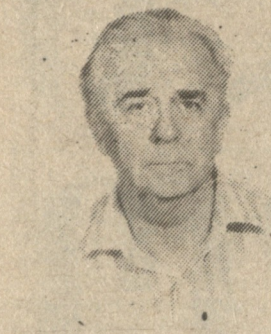
ნუთუ, თქვენ თვითონ არასო-
დეს დაგისვამთ თქვენი თავის-
თვის ეს სრულიად მარტივი კითხე-
ბი?

ვეთ, ბატონებო, სხვის აზრს
კი არა, ერთმანეთის აზრს პატყვი.

გაურკვევლობაში მყოფი უმრავ-
ლესობის სახელით
თამარ პარალიძე

საპარტიკემული
უმრავლესობის
ანგარიშსასაწევი

„ქართული ნაციონალიზმი ორი ათეული საუკუნის განმავლობაში ჩამოყალიბებული პროვინციული სულის განუყოფელი ნაწილი“

ჩვენს დღევანდელ ნომრის სტუ-
დია ცნობილი მეცნიერი, ლიტერატორი და მთარგმნელი, საქართველოს რესპუბლიკის მეცნიერებათა აკადემიის შთა რუსთაველის სახელობის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტის წამყვანი მეცნიერი-თანამშრომელი, ფილოლოგიის მეცნიერებათა კანდიდატი ბატონი სერგო მარტოშვილი.

ბატონი სერგო, საქართველოში ამჟამად არსებული სიტუაციაში ამ ბოლო დროს ჩვენი ერისათვის ყოველდღიურად უჩვეულო, უცხო ენაზე და მხოლოდ ტერმინთა — „ნაციონალიზმი“, როგორც ხშირად ხდება ხოლმე, ამ შემთხვევაშიც იგნორირება დასავლეთში გაბატონებული აზრის ყოველდღიურ მახინჯი სახით შემოტანა. საქმე ისაა, რომ ამ ახალი „განმარტების“ თანახმად, ნაციონალიზმი გარდუვალი იქნება ტოტალიტარიზმისა და დიქტატორის დაფუძნებას. ამდენად, იგი თურმე სრულყოფილ საწინააღმდეგო ცნებაა „დემოკრატიის“. თუ შეიძლება, მოგვახსენეთ თქვენი აზრი ამის თაობაზე.

— როგორც ცნობილია, საბჭოთა საზოგადოებაში ნაციონალიზმი საკმაოდ ადრე გამოჩენილი სიტუაცია იყო. ნაციონალიზმის თაობაზე მეტიც, ბევრი ექსპერტის, ტერმინის „ნაციონალიზმი“ იმედად იქცა. გავიხსენოთ, როგორც თქვენს აღნიშნულ, ერთი რამ ძირითადი არასწორებაა, ჩვენს ე. წ. საბჭოთა საზოგადოებაში, რომელიც ამ საზოგადოებაშიც წლის წინ ინტერნაციონალიზმის დროშით შეიქმნა, არ იყო დიქტატორა? დიქტატორა შეიძლება ჩაითვალოს ნაციონალიზმის სრულყოფილი თვისებად, საზოგადოებაში, რადგანაც საერთო საკუთრივ საქართველოს შეგნება, ყველა ადამიანის შემდეგი: ქართველი ერისათვის ნაციონალიზმი შეიძლება ჩათვალოს დეტერმინანტად, მთავარ ეროვნულ თვისებად. ყველაზე მეტადვე, დღეს საქართველოში არც ერთი სხვა ეროვნული წარმომადგენელი არ იცნობდა. ქართული ნაციონალიზმი იყო ათეული საუკუნის მანძილზე ჩამოყალიბებული ეროვნული სულის განუყოფელი ნაწილი. ის ის ეფენიერა, რომელიც ვერა პეტროვს დიქტატორა და ტოტალიტარიზმი, მაგალითად ერთი ფაქტი: ქართული სტალინი, როგორც ტოტალიტარიზმი და დიქტატორა უცხო მიწაზე, უცხო გარემოში ჩამოყალიბდა.

იგივე იქმნის რუსეთში „გამობრძნედილ“ ქართულ ბოლშევიზმზე ზოგადად. ქართველი ერის, აქტიურად თუ შედარებით პასიურად მუდამ ებრძოდა მისთვის უცხო და მხედველ ამ იდეოლოგიას. ამასთან, ქართული ნაციონალიზმი ყოველთვის იყო ჰუმანური, რომელსაც არასდროს არ ახასიათებდა ეროვნული შეუწყნარებლობა: ქართულ მიწაზე მშვიდობიანად ცხოვრობდა არაერთი სხვა ერის წარმომადგენელი.

ნათუქა ეროვნულ-განმათავისუფლებელი მოძრაობა იწვევს დიქტატორას? ზოგადად შეიძლება გამოიყენოს, გაიჩნდეს, რა სახეს იძიებს იგი. მე მგონი, დამეთანხმებით, რომ ასეთი რამ საქართველოში არ არის და არც შეიძლება იყოს. ჩვენ გვყავს კანონიერი პარლამენტი და საყოველთაო-საზოგადოებრივი შედეგად სათავეში მოსული ასევე კანონიერი პრეზიდენტი. ჩვენს პარლამენტს რომ ირჩევდნენ, მე მაშინ გერმანიაში გახლდით და რადიო „თავისუფლება“ ერთ-ერთი გადაცემაში მოვისმინე მასზე ლექსი — „Правительство дилетантов“. დაიბ: ხელისუფლებაში მოვიდა ხალხი, რომელიც, ბუნებრივად, არასოდეს ყოფილა ძველ ხელი-სუფლებში, რადგან ის არის ავან-გარდი ეროვნულ-განმათავისუფლებელი მოძრაობისა, რომელსაც არ ჰქონდა მანამდე ხელისუფლების დონეზე მოღვაწეობის გამოცდილება. ეს არც არავის დაუმაღავს, არც პრეზიდენტს და არც პარლამენტს. ისიც კარგადაა ცნობილი, რომ ამ ბოლო დროს პრეზიდენტი, დიდ როლს ასრულებს იმას, რომ მრჩეველად გასს შემთხვევაში ამა თუ იმ დარგის თვალსაჩინო სპეციალისტები.

იხილ საგნებით ნათელია, რომ ამ ხელისუფლებამ საქართველო ამჟამად მიიყვანა იმ კარბჭეხთან, რომლის იქით სრული დამოუკიდებლობა პერსპექტივები იშლება.

ყოველივე შემთხვევის შემდეგ დავსვათ კითხვა: ხომ არ არის ბატონი ზეიდა გამსახურდია დიქტატორი, როგორადაც მას ესოდენ ხშირად ნათლავს იმპერიალი თუ დასავლეთის პრესა? ამ კითხვას მოკლედვე გუპასუხებთ: იგი იმდენად აბსურდული და სულგუბურია, რომ პასუხადაც არ ღირს. ჩვენი პრეზიდენტი დიქტატორი რომ ყოფილიყო, ბატონი ზეიდა ნათლავს და მსგავსი მისი დიდი ხანია საკმაოდ იტყობდნენ გამოცდილებული და ვინ იცის, ენებ დახერხებულნი კი. პარლამენტის აქამინდელი შემადგენლობა კი უბრალოდ დათხოვნილი იქნებოდა; პრეზიდენტს ეყოლებოდა მარტოოდენ აღმასრულებელი აპარატი, და არა საქართველოს ორგანო.

მოინებებოდა ხშირად საყვედუროთ აღნიშნავს, რომ პარლამენტსა და პრეზიდენტს შორის საოცარი ერთსულოვნება არსებობს და ამას

ავადსახსენებელი კომუნისტური რეჟიმის გადმონათად სთვლიან. მე კი სწორედ ამ ერთსულოვნებაში ვხედავ ძალას, რომელსაც ძალუქს დასახული მიზნის მიღწევა და მისი არავითარი საერთო, ჩემის დრმა რწმენით, კომუნისტურ რეჟიმთან არ გააჩნია. „ოპოზიციონერები“ სწორედ რომ ოცნებობენ პრეზიდენტსა და პარლამენტს შორის განსხვავებულებაზე, რათა შეაჩერონ საქართველოს წარმატებული სვლა დამოუკიდებლობისაკენ.

საუკუნეთა განმავლობაში ქართველი ერისათვის საბატონო და საინჟერაო დამოუკიდებლობის იდეა, რომელიც გახს უნათებს ჩვენს პრეზიდენტსა და ხელისუფლებას. ეს გახს კი არ განსაზღვრავს უპასუხადი იდეა, როგორც გახს წითელი იმპერიის რღვევასა.

მე რუსი გაზაფხუთი იცით, ინტელიტურად ბავშვობიდანვე ვგრძნობდი ქართული კულტურის სიდიადეს. ჩემი ეს განწყობა დიდწილად განაპირობა მამამისის, მწერალ ბორის სერგებიაკოვის, საოცრად თბილმა დამოკიდებულებამ საქართველოსადმი. იგი დიდხანს მოღვაწეობდა აქ, და მან ჩამინერგა რწმენა, სამუდამოდ აქ დამეკიდებულებიყავი. ჩემი პირველივე დიდი „შთაბეჭდილება“ გახლდათ შეგრძნება იმისა, რომ ამ ხალხის სულში ჩადებულია სწრაფი თავისუფლებისაკენ. მე მამაყვება ის, რომ ყოველთვის ვიდექი ქართველი ერის გვერდით. რადგან ხალხს უნდა თავისუფლება, იგი უნდა გახდეს თავისუფალი, რამეთუ, ხალხის, ერის ნება უნებნისა. რამდენადაც არ უნდა მოვეცხამე კომუნისტური იდეოლოგიას, რამდენადაც ათეისტური ფიქტურა-პროპაგანდით არ უნდა ვყოფილიყავი მოწამლული (სხვა საქმეა, როგორ მოახერხეს ეს), მე არასდროს მილატავია ამ პრინციპისათვის და არც შემდგომში ვუღალავებ. ქართველი ერის ამ სულისკვთებამ განსაზღვრა მთელი ჩემი შემოქმედებითი თუ სამეცნიერო მოღვაწეობა.

ამ ბოლო ხანს ცუდი ფორმით გაიზარდა ქართველი ინტელიტური. ის ნაწილი, რომელიც თავის თავს „ინტელიგენციის ნაღებს“ უწოდებს და დღეს საქართველოში მოქმედებს ე. წ. „ოპოზიციის“ გვერდით დგას, უპირისპირდება ეროვნულ ხელისუფლებასა და პრეზიდენტს. აქედან გამომდინარე, გარკვეულწილად ეროვნულ-სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობის იდეასაც, რაც მეტად საშუალოა. რით ხსნი უყოფლად ამას და როგორია თქვენი დამოკიდებულება ამ საკითხისადმი?

— პარლამენტი, მაგრამ ფაქტია, რომ საბჭოთა სისტემის არსებობის სამოცდაათი წლის მანძილზე ინტელიგენცია არ იყო ოპოზიციის მომხრეობისთანა. ოპოზიციონერებს, რა ბედი ეწიათ, კარგად მოგვეხსენება.

აქედან გამომდინარე, „საბჭოთა ინტელიგენცია“ გახლდათ მორჩილი, ორდენისანი, ელიტარული ფენა, „უსივდო ინტელიგენცია“. სწორედ ამგვარი განსაზღვრის ინტელიგენცია, რომელიც დღეს ე. წ. „ოპოზიციის“ გვერდით თავად ის ოპოზიცია კი მოდიანობაში არის ფსევდოპოპულარია. ერთადერთი, რაც მათ ამოძრავებთ, ეს არის ზოოლოგიური სიმუცელი პრეზიდენტისადმი. მათ არ გააჩნიათ არავითარი მწყობრი პოლიტიკური გეგმა და იდეოლოგია. სწორედ ამით არის განპირობებული ის, რომ, მათადუნებურად მისი იმპერიალი ძალების ნების აღმსრულებლებად იქცნენ. საერთოდ, ჩემს თვალში არასოდეს ყოფილა ინტელიგენტი ის პირადება, რომელიც საქვეყნოდ გაიძახის, მე ინტელიგენტი ვარო. სანამ ზეიდა გამსახურდია გაიმარჯვებდა კომუნისტურ „ურჩხულზე“, ხომ ყველანი ვართ მოწმენი, რა წერილები იმეცდებოდა მასზე, რას არ სწამებდნენ მას (იცით, ცილისწამებას შესანიშნავი არაა აქვს მიძღვნილი „სევიდელ დილაქში“) სწორედ ისინი, ვინც წინა წლებში საღიერქტივო ორგანოების დავალებით, პრესის ფურცლებზე ცილისწამებდნენ ბატონ ზეიდა გამსახურდიას. როგორ შეიძლება ინტელიგენტი გუწოდოთ ადამიანს, რომელიც ყოველდღიურად დაიარაღებულია მამართლიანად დაიარაღება ამ ძალთა მოქმედებას „პუტჩი“, რომელიც გარკვეულწილად, დღესაც გრძელდება.

ბევრი ბრალად სდებს პრეზიდენტს კადრების არასწორ შერჩევას. პრეზიდენტმა დაიწინა ისინი, ვისაც მეტად ეტყობოდა ენობრივი, მაგრამ ზოგმა მათგანმა არ გაუპართლა, ეთარცა კომუნისტური ეპოქის შეიღება. ეს ზეიდა გამსახურდიას ბრალად რომ ყველას კარგად მოგვეხსენება ის საშუალო ფაქტი, რომ საბჭოთა წყობამ კატასტროფულად დასცა საზოგადოების პროფესიული დონე. ჩვენ ვერ დამოუკიდებელი სახელმწიფოს მშენებლობის პირველ საფეხურზე ვიმყოფებით. სანამ საყვედურს ვიტყვოდით, ვერ იმის ადვილას წარმოვიდგინოთ ჩვენი თავი, ვისაც ესაყვედურობთ.

პარტოკრატია ნუ აღვუვებს საკუთარი მოძიებალი. მას დიდძალი ფული აქვს ნაშოვნი და თუ ის ქართველია, თუ მას ქვემარტად შესტევა გული თავისი ერის მომავალზე, სრული თავისუფლება ექნება ქველმოქმედებისა და სხვადასხვა გზით ნაშოვნი კაპიტალის სასიკეთო საქმეში დასაბანდობლად.

ზოგიერთი პარტოკრატია აგრძელებს დემოგოგიას: სამი-ხუთი წლის წინ უკვე ვცხოვრობდით. დღეს ჩვენ უკეთ ვცხოვრობთ, ვიდრე რუსეთი. ამას წინათ წავიკითხე, რომ

რუსეთში მატარებელი გაუძარცვავთ. თავდასხმელებმა თავი იმართლეს, ტალონებით 120 გრამ პურს ვიღებთ და ამით როგორ ვარჩი-ნოთ ოჯახი. მეგობრებო! 120 გრამ პურს აქ სანტა-პეტერბურგად სახელდებულ ლენინგრადში ბლოკადის დროს არიგებდნენ! ეს ვითარება, როგორც სოციალური, ისე ეკონომიკური, ზეიდა გამსახურდიას პოლიტიკის შედეგია?! ეს გახლავთ მემკვიდრეობა საბჭოთა რეჟიმისა, რომელიც ვინ იცის, რას მოიპოვებდნენ, რომ არა ჩვენი პრეზიდენტისა და მის თანამებრძოლთა ესოდენი თავდადება.

ბატონ ზეიდას ავტორიტეტი აშკარად იზრდება. რად ღირს თუნდაც ტელევიზიის მოსკოვსა და თბილისის შორის, რომელიც ცენტრალურმა ტელევიზიამ გადასცა და რომელზეც შესანიშნავად გამოვიდა ჩვენი პრეზიდენტი. თვითონ ის ფაქტი, რომ საკუთარი ინფორმაციის საშუალებები წავიდნენ და დათმობაზე და საქართველოს პრეზიდენტს მისცეს საშუალება იმპერიალ ტელევიზიაში გამეტყულებს. ეს არის ამდენი დროს, მარცხი ამ ცრუ ინტელიგენციისა.

ბატონი სერგო, არის საკმაოდ დიდი მითქმა-მოთქმა, რომ პრეზიდენტი თრგუნავს ხიტყვისა და პრესის თავისუფლებას. თქვენი აზრი ამის შესახებ.

— რაც შეეხება ტელევიზიას, მე მგონი, რომაა, რომ პრეზიდენტს გარკვეული დროით დაეთმო მათთვის ეკრანი. საზოგადოება თვალთვლივ დაინახავდა, რომ „ოპოზიციას“ არა აქვს პრინციპული ხასიათის არც ერთი დებულება და საერთოდ, იგი არ წარმოადგენს ოპოზიციას, ამ სიტყვის ცივილიზებული გაგებით. რაც შეეხება პერიოდულ პრესას, ვერასაშუალოდ ვერ ვიტყვი, რომ ამ უბანზე ადვილი აქვს სიტყვის თავისუფლების რაიმე შესწავლა.

დამოლო, ბატონი სერგო, როგორ გეხსენებათ საქართველოს რესპუბლიკის უახლოესი მომავალი?

— მე ძალიან ოპტიმისტურად ვარ განწყობილი. ექვი არ მეპარება, რომ როგორც კი მოხდება საქართველოს აღორძევა, კაპიტალისტური და კერძო მეწარმეობის განვითარების გზების დასაწყისი, ჩვენი ქვეყანა ჩადგება ევროპის განვითარებულ სახელმწიფოთა რიგში. რად ღირს თუნდაც ტერმინი, რომლის განვითარებისათვის საუკეთესო პირობები გვაქვს და ბევრი სხვა რამ: ცნობილიც და ვერ კიდევ ათწლეუ-ჩენელიც. ჩვენ ყველაფერი წინ გვაქვს. ბევრი ე. წ. ოპოზიციონერი ამბობს: მხოლოდ ინტელეგენციის გზით მიდის, ჩვენ კი ლენინგრადის ცილისწამების მოვლევებით. დიდა, ეს დენიტეგრაიცია, როგორც ისინი ბრძანებენ, დროებითი მოვლენაა და აუცილებელია, რათა ერთბაშად დასაბუდებოდ გავიყვანოთ საბჭოთა წყობის ყოველგვარი გადმო-ნაშთი. უკვე ამის შემდეგ დაიწყება ის პროცესები, რომლებიც აუცილებლად მოგვითხნს საერთო ევროპული სახლის სრულყოფილიან წევრობას.

ესაუბრა
ლევან ურუშაძე

გახეთ „თავისუფალი საქართველოში“ 10.10.91 წ. გამოქვეყნდა წერილი „პროტესტს ვაცხადებთ“, რომელსაც ხელს აწერენ პრეზიდენტისა და პარლამენტის მხარდამხერო ინტელიგენციის წარმომადგენლები, სრულიად ვიზიარებთ წერილის ტექსტს და გუერთდებით, რადგან არ გვსურს მოვიხსენიებოდით ინტელიგენციის იმ მცირე ჯგუფის გვერდით, რომელნიც გაუფლდნენ ეროვნულ ხელისუფლებას საქართველოს დამოუკიდებლობისათვის ბრძოლაში.

რ. ჭავჭავაძე — ინჟინერი ელექტრიკოსი, ზ. შოთაძე — ინჟინერ-ელექტრიკოსი, მ. მარაგაძე — პედაგოგი, გ. კალანდარიძე — რადიოინჟინერი, მ. მარაგაძე — ინჟინერ-ელექტრიკოსი, გ. კუდარავა — ეკონომისტი, ც. ჩიქოვანი — ინჟინერ-ელექტრიკოსი, ი. ჩიქოვანი — ტექნიკოსი, ელიაშვილი — ეკონომისტი, მ. თოფჩიძე — ინჟინერ-ელექტრიკოსი, ვ. ჯანსუყილი — ზოოტექნიკოსი, ა. მარგალია — ინჟინერ-მექანიკოსი, მ. თოფჩიძე — ზოოტექნიკოსი, დ. მარგალია — პედაგოგი-მათემატიკოსი, ლ. ჯანდარი — ინჟინერ-ელექტრიკოსი, ე. გვათა — ინჟინერ-ელექტრიკოსი, მ. კვაჭაძე — ინჟინერ-ელექტრიკოსი, ს. თაყაიძე — ინჟინერ-ელექტრიკოსი, მ. არსენიძე — ბიბლიოთეკარი-მეცნიერი, მ. ხაბაშვილი — ვეტერინარი, ზ. კვასხვაძე — ხელისუფლებათმცოდნე, მ. კვასხვაძე — რეჟისორი. რუსუდან შოთაძე — ინჟინერ-ელექტრიკოსი, ანსორ ციციშვილი — ინჟინერ-ენერგეტიკოსი, კახა თოდუა — მშენებელი-ინჟინერი, ლადო სუციშვილი — ინჟინერი, დიმიტრი — ინჟინერი, თეიმურაზ ორმეცხე — ინჟინერ-ელექტრიკოსი, ნუზარ ლუგავა — არქიტექტორ-ქალმშენებელი, შარაშენიძე ელენე — ეკონომისტი, მარტოშვილი — ინჟინერ-პიდროტექნიკოსი, მ. ჩანჩიძე — ინჟინერი, მათა გამცემიძე — საქრეულ-რადიოტექნიკური (ეურნალისტი), თაღო ჩილიყაშვილი — რესტავრატორი, ზაირა შანავა — ფილოლოგი, ზაურ შანავა — ეკონომისტი, ანსორ ელიასშვილი — ფილოლოგი, ლუკა ბუჯია — ფიზიკოსი, ნატო ბუჯია — კიბერნეტიკოსი, ზურაბ ბუჯია — ფიზიკოსი, ც. კაკაბაძე — ეკონომისტი, ჭ. ეპარტაშვილი, ინჟინერ-ეკონომისტი, ნ. ოქელაშვილი — ეკონომისტი, ს. ქვეჩიშვილი — ინჟინერ-ეკონომისტი, ნ. აბდოშვილი — ეკონომისტი, გ. მაისურაძე — ეკონომისტი, ნ. მაჭავარიანი — ეკონომისტი, გ. პაპუაშვილი, — ზოოტექნიკოსი,

ბა
მო
ხმა
ურ
ეზა

ნ. მახათაძე — ინჟინერ-ეკონომისტი, ლ. ფრუიძე — მთავარი ეკონომისტი, დ. ხარატიშვილი — ეკონომისტი, ც. კაკაბაძე — ინჟინერი, დ. კაკაბაძე — ეკონომისტი, ლ. ტიკაძე — ინჟინერი, ა. ურუშაშვილი, — მსახიობი, ლ. მუნჯიშვილი, — პედაგოგი, გ. კაკაბაძე — იურისტი, მ. მღებრეშვილი — ბიოლოგი, ჭ. ჭიჭინაშვილი — გეოფიზიკოსი, ნ. კაკაბაძე — ბუღალტერი, ც. ჩხუბანიშვილი — ბიოლოგიური მეცნი. დოქტორი, ნ. კვანტარაძე — ბიოლოგიური მეცნი. კანდი, მ. ზაუტაშვილი — გეოლოგია-მინერალოგიის მეცნი. დოქტორი, თსუ პროფესორი, ი. ზუბერაძე — ტექნი. მეცნი. კანდი, ტექნი. უნივერს. დოცენტი, ლ. ზაგრაძე — ტექნი. მეცნი. კანდი, ტექნიკ. უნივერს., ა. ხარაბაძე — არქიტექტორი, მ. ჩიქოვანი — არქიტექტორი, გ. ჯავახიშვილი — არქიტექტორი, ლ. მესხი — მუსიკოსი დ. სიდაშვილი — მუსიკოსი, მ. ყუფიარაძე — მედი. მეცნი. კანდი, სამედიცინო ინსტიტუტის უროლოგიის კათედრის დოცენტი, ნ. კირვალიძე — რესპუბლიკის სახალხო არტისტი, თ. კოსტარიძე — მედი. მეცნი. კანდი, გ. კერესელიძე — მედი. მეცნი. დ. ჩიჩინაშვილი — ექიმი, მ. ჭავჭავაძე — ასპირანტი, მ. ჭავჭავაძე — ექიმი, ნ. ჭავჭავაძე — ექიმი, მ. გუშაბაძე — ექიმი, მ. დუდუნიშვილი — ექიმი, ნ. კვასხვაძე — ექიმი, ც. ხინაბაძე — ექიმი, გ. ყურაშვილი — ექიმი, მ. ხაჭაბაძე — ექიმი, ნ. ახალადაშვილი — ექიმი, ნ. ვაჭარაძე — ექიმი, ე. ლლონტი — ექიმი, ა. ფაჩუაშვილი — ექიმი, ლ. კვიფიძე — ექიმი, ლ. ნიკოლაშვილი — ექიმი, ნ. ვაჭარაძე — ინჟინერი, ნ. ვაჭარაძე — ინჟინერი, მ. კერესელიძე — თარგმანი, ნ. ზუბერაძე — მეცნი. თანამშ. ს. ჯანაშვილი — მუზეუმის ფონდების განყ. გამგე, მ. ზვანძე — მეცნი. თანამშრომელი, ს. ჯანაშვილი — სახ. სახ. მუზეუმი, ც. ციციშვილი — თეორიული-იურისტი, მ. ტაბიძე — ექიმი, გ. ტაბიძე — ინჟინერი, მ. ტაბიძე — ინჟინერი, გ. ტაბიძე — ინჟინერ-კონსტრუქტორი, ზ. ტაბიძე — ინჟინერი, ლ. ტაბიძე — ინჟინერი, ე. რამიშვილი — პედაგოგი, ც. ნიკოლაშვილი — ექიმი, ვ. კალანდარიშვილი — ექიმი, ნ. გიგინეიშვილი — ექიმი, ნ. არევაძე — ექიმი, ნ. ჩიქოვანი — ინჟინერ-ტექნოლოგი, ნ. ნატოშვილი — მთარგმნელი, ნ. დონაძე — ფილოლოგი, ნ. ზაზაშვილი — უფრო. მას. სულხან-საბას სახ. პედი. ინსტიტ. თ. კაკაბაძე — ინჟინერი, გ. ნაშორაძე — ექიმი, ნ. კალანდარიშვილი — ინჟინერ-გეოლოგი, მ. მარტაშვილი — ექიმი-გენეტიკოსი,

ამ არ ვიცით, როგორ მოხდა, რომ საქართველო ციტატა პერიოდის მო- გაპარტახებულია და არიან მდიდ- ციდან):

სტატია თუნდაც იმ შემთხვევაში, როცა
ბრტყელობის სამედიკო კარგი ნი-
შნები, რომ პირველადი ტრავმა-
ლის მოტივი გამაგრებულია მუხ-
რან შეჭვადიანის პიროვნული
ტრაველით. კარგი იქნება, თუ
მნიშვნელოვანი შედეგად შესვდება
მისი „პიროვნული ტრაველი“ ნუ-
მარ ფოტოების „პიროვნული ტრა-
ვლის“ გვერდით დაყენება და
ერთ კარგ ლექს-დაწერის ძველ-
ურად საქართველოს თავისუფლე-
ბაზე.

მეშველ მღვდელი
მ. X. მ.

ბაგრატ III კურაპალატი— საქართველოს გამაერთიანებელი

იყო ღრთობითი დამოკლება, რადგან საღაო მიწებზე პრეტენზიები მას არასდროს მოუხსნია და შემდგომში მნიშვნელოვანი ნაწილი კიდევაც დაიბრუნა.

საერთოდ კი, ბაგრატ III ენერგიულად განაგრძობდა საქართველოს გაერთიანების და გაძლიერებისათვის ბრძოლას და სულ მალე წარმატებას აღწევდა. მისი პოლიტიკა ყოველთვის გეგმიური, ყოველთვის განგებობით. ამის და შემოკლებად და ამისდა მოაჯერ შეიქმნეს ყოველნი ხელმწიფები, მასლობელნი და მოთაულნი მამულისა და სამეფოსა მისისა, მოლაშქარი ვითარცა თესნა და მისანდობელნი და დაუმორჩილნი ღმერთმან ყოველნი მტერნი და წინააღმდეგმნი მისნი.

უპირველეს ყოვლისა, ბაგრატმა შინაურ საქმეებს მიუხედავად, ჯერ განაგრძო ყოველნი საქმენი აფხაზეთისათვის: ურჩხი თესნი შეცვალა დიდებისაგან და ადგილით მათთა დაადგინა ერთგულები. შემდეგ კი შეუდგა საქართველოს გაერთიანებისათვის წარმატებით დაწყებული ბრძოლის განგრძობას.

ამ დროისათვის საქართველოს დიდი ნაწილი ბაგრატის სამეფოს უკვე ემორჩილებოდა, მაგრამ ჯერ კიდევ დამოუკიდებელ არსებობდნენ კახეთ-ჰერეთი და თბილისის სამამოლო.

სანამ კახეთის მმართველის წინააღმდეგ გაილაშქრებდა, ბაგრატმა კლდე-კარის მფლობელი დიდი დიდებული რატი დაიმორჩილა, შემდეგ კი კახეთ-ჰერეთის მმართველს ქორეისკოპოსს დავითს მისი ქვეყნის ახსნა და ქართლის ციხეების დაბრუნება მოითხოვა. ეს მოხდა 910 წელს. კახეთ-ჰერეთის მმართველმა ციხეების დათმობა არ იქცა და ბაგრატს შეუთვალა. უკეთუ ეძიებ ციხეთა, იყოს ჩვენი შორის დამაჯერებელ მკლავი და ომი.

იმ ხანად ბაგრატ III ტაოს იმყოფებოდა. განაგრძობდა მეფე დასავლეთ საქართველოში კაცი გაგზავნა, ლაქარის შეყრა და ქართლში გადმოქცევის ბრძანა. თავად კი მამიწე ირიალეთი გადმოიარა და მცხეთის ხილთან დადგა. ამისამაში დასაგრებელი ლაშქარიც მოვიდა. ბაგრატმა მცხეთის ხილ გახვლო და თანავთი დაბანაკდა. კახეთის მმართველი ქორეისკოპოსი დავითი ბაგრატის გაერთიანებულ ლაშქარს ამა რას გაუმკლავდებოდა. იგი დამარცხდა და ციხეებში ჩაიკეტა. მაგრამ ბაგრატმა ციხეებიც მალე დალაშქრა და კახეთ-ჰერეთში თავისი ერთგული კაცი აბულაღი „განაწინა მთავრად“.

ბაგრატ მეფე დასავლეთ საქართველოში დაბრუნდა. გავიდა ცოტა ხანი და კახეთ-ჰერეთის დიდკაცობა ბაგრატის დანიშნულ მმართველს განუდგა. ისინი კვლავ ქორეისკოპოს დავითს მიეახლნენ და ერთგულება შეჰფიცეს. დავითმა კახეთ-ჰერეთი აიღო და მმართველობა დაიბრუნა, მაგრამ ამის შემდეგ დიდხანს აღარ უტოცნოლა. იგი მისმა შვილმა კვირიკემ შეცვალა.

ბაგრატ მეფემ კახეთ-ჰერეთში მეორედ ილაშქრა, ამჯერად კვირიკეს წინააღმდეგ. მალე მან ღელთალო დიდი დაატყვევა, ხოლო შემდეგ კახეთის ყველა ციხე-სიმაგრე დაიპყრა, ბოლოს ბოჭორმის ციხეში მდგომი კვირიკე შეიპყრო და თავისთან წაიყვანა.

საქართველოს გაერთიანება ამით თითქმის დასრულდა. ახლა ერთიანი საქართველოს გარეშე მხოლოდ თბილისის სამამოლო რჩებოდა. ამასობაში იმდროინდელი მეზობელი ქვეყნის განძის ამირა ფედლონი იგი იმდენად გათავსებდა, რომ მეზობლების შეჭმირებაც გახდა. კერძოდ, კახეთ-ჰერეთში თავის ხალხს ზავნიდა „უპაბით-უპაბად, მეგობრებით და პარუთ, რბევად და ტყუევად“.

გაერთიანებული საქართველოს მეფემ მტერის ასეთი თავსებობა არ ატოვებდა და მის წინააღმდეგ საბრძოლველად სომხეთში მეფე გაგზავნა მოლაპარაკება გამართა. სომხეთში მეფე, როგორც „ქართლის ცხოვრება“ გვუწყობს, ამ ამბით ფრიად გაიხრა. მალე ქართველ-სომხთა გაერთიანებულმა ლაშქარმა განძის ამირა ადვილად დამარცხა და დახარკა.

საქართველოს გაერთიანებისათვის ბრძოლაში ბაგრატ III სასტიკად უსწორდებოდა ვაიფი თუ შინაურ მტერს. მან მკაცრად დასაჯა სისხლით ნათესავები. მამილსწყლები, კლარჯელი დიდებულები, მძემა სუბატ და გურგენ კლარჯულები. ისინი ბიზანტიის იმპერატორის წაჭეზებით ცდილობდნენ ქართველი მეფის წინააღმდეგ მოეწყობა აჯანყება, მაგრამ დამარცხდნენ. ბაგრატმა მძემა თმოგვის ციხე-სიმაგრის დილეგში ჩაყარა, სადაც ორთვემ სიცოცხლე დაასრულა. როგორც მშვიდობიანე ავგაფუყებს, „სხე მკაცრად ბაგრატის თავის აზლობლებს იმართებ მოეჭკა, რომ კარგად უწყობდა დიდი პოლიტიკური მიზანი — საქართველოს გაერთიანება სხვა-ნაირად ვერ მიიღწეოდა.“

ბაგრატ III დიდ ყურადღებას უთმობდა კულტურის კერების დაფუძნებას, ხუროთმოძღვრებას, რომელიც იმ დროისათვის ასე მკაფიოდ გამოხატავდა ხალხის შემოქმედების ეროვნულ თვისებას. „მატიანე ქართლისა“ გვამცნობს: ბაგრატმა „დიდმან მეფემან აღაშენა საყდარი ბედიისა და... შეამკო უოვლითა სამკაულითა“. ამავე აკურთხა ეკლესია ქუთაისის გაგებობით დიდითა და მიუწვდომლითა, რომელსაც დღესაც ბაგრატის ტაძრის ეძახის ქუთაისი და სრულიად საქართველო.

ბაგრატის ტაძრის იატაკის დაღება 1003 წელს დამთავრებულია, რაზეც მეტყველებს ტაძრის კედლის წარწერა „ოდეს განამტკიცა იატაკი, ქორინიონის იყო 223 (780+223=1003).“ ქვე ახლოს კი ვკითხულობთ: „ჰოი მეუფეთ, მფლობელი ყოველთა სუფევითაო! შეტეხად ადიდებ ძლიერი ბაგრატ, კურაპალატი, აფხაზეთა და ქართველთა მეფე, თანა მამით, ღვდით, დედოფლით და ძით მათით... ამინ“.

ბაგრატის ტაძარი თავისი გრანდიოზულობით მართლაც საკურთხევლო კულტურული და პოლიტიკური ძლიერების სიმბოლო იყო. იგი ჯავახიშვილი შენიშნავს: ჯერ კიდევ მაშინაც კი როცა ამ ტაძარს გაგებდნენ, „თანამედროვენი გრძნობდნენ რომ ეს ეკლესია შენაინავე იყო თავისი „მიუწვდომელი“ თვისებებით.“

უამთა სკლამ და ჩვენი ერის ტრადიციულ ისტორიამ ნანგრევებად აქცია ბაგრატის შესანიშნავი ტაძარი, მაგრამ თვით ამ ნანგრევებამაც კი შემოგვინახეს სილიდო და გრანდიოზულობა ამ საოცარი ქმნილებისა.

დაბოლოს, ბაგრატ მესამე, როგორც შემართებელი გეოგრაფი, ნანა-კარ მშვიდობასაც მიაღწია. ამიტომაც იმავე მემატიანის თქმით, „შემდგომად დიდისა მეფისა ვახტანგ გორგასლისა არავე გამოჩენილ არს სხვა მსგავსი მისი დიდებითა და ძალითა, და ყოველთა გონებითა; ეკლესიათა მშენებელი იყო, გლობათა მოწყალე და სიმაბოლოს მოქმედი ყოველთა კაცთათვის“.

გარდაიცვალა მეფე ბაგრატ III 1014 წელს, 7 მაისს, პარსიკებს დღეს. ტაოში. მისი ნეშტი ერთგულმა სარდალმა ზვიად ერისთავ-ერისთავმა გადმოასვენა და დაკრძალა ბედიის ტაძარში.

მოამზადა
ბ. მახსოვნიშვილი
უზანგ ოგოლაძის ნახატი.

დავით კურაპალატის გარდაცვალების შემდეგ, ბაგრატი III იმპერატორი ბასილ II ამაჟრეთ საქართველოსათვის გამოემართა.

შინაში მუშავრობას იმთავითვე გარკვეული და ნათელი იყო. იმპერატორს სურდა უკან დაებრუნებინა ის მიწები, რაც მანვე საჩუქრად გადასცა დავით კურაპალატს ბასილის წინააღმდეგ საწყალებული სარდლის, ბარდა სკლიაროსის დამარცხებისათვის.

ტაოსკენ გაემართა აფხაზეთის (დასავლეთ საქართველო) და ქართლის მეფე ბაგრატ III. მისი მიზანი იყო დაუფლებოდა მამობილს — დავით კურაპალატის სამფლობელოებს, რომლის ერთადერთი და კანონიერი მემკვიდრე თავად იყო.

ბიზანტიის იმპერატორი იმხანად ფრიად აღზევებული გახლდათ და მისიხანე მეტოქესთან სავითის ძალით გადაწყვეტა გაძნელებული.

და. გარდა ამისა, ტაოელ დიდებულთა ერთმა ნაწილმა სამშობლოს უღალატა და იმპერატორს ერთგულება დაუდსტურა. მათ მორჩილების ფიცი დადეს და მისცეს მას ციხენი.

რატომ მოიქცნენ ასე ევრაგულად ტაოელი დიდებულები? მას უნი ცალსახაა. ისინი ვარაუდობდნენ, რომ მეფე ბაგრატ III მათ თავისი უფალი მოქმედებდა და მისგან მისცემდა ბიზანტიის იმპერატორი კი, აქედან შორს იქნებოდა და მათ ქვეყნს ვერ გააკონტროლებდა. მოკლედ რომ ვთქვათ, თითოეული ფეოდალი ფაქტობრივად დამოუკიდებელი იქნებოდა.

ამის გამო იყო, რომ ბაგრატ III იძულებული გახდა ბასილ მეორეს ტახტიდან შეეხვედროდა და მისგან ნაწყალობევი კურაპალატის ტიტული მადლობის გამოხატვით მიეღო, სადაო მიწები კი იმპერატორმა დაისაკუთრა და იქ თავისი მოხელე ჩააყენა. ბაგრატის მხრივ ეს

საქართველოს პოლიტიკური აზრის ისტორიიდან

ილია ჭავჭავაძე

(ნაწყვეტები)

და განა მართო ჯაბადარი იყო ასეთი? არა, ამ ხაზზე იდგა შეგებულად თუ შეუგებებლად ყველა ჩვენი ქართველი ნილიოსტები, რუსული და შემდეგ ევროპული ჯიშის სხვა და სხვა ჯურის სექტანტები, საკუთარ აზროვნების უნარ მოკლებულნი. უცხოეთში შემხადიერულ საუკეთესო თეორიებით, დოქტრინებით დაბრმავებულნი, რომელთა განათლება გამოხატებოდა მხოლოდ იმით, რომ იტლიაში რუსი თუ ევროპელი მწერალთა ციტატები ფულაბით პერონათ ამოჩრდი.

მათივე ღმერთსა ამ ბრძოლის დამატარებელ ჩვენს მომხრეებსა გვინდა ქარსავითვე გაგვექარავ, და ჩვენს ჩვენობამ თვადაუხდელად და თავი გაიტანა ჩვენსა სასწაულად.

ამ შედეგში განსაკუთრებით საყურადღებოა ათუ როგორი სიფრთხილით, როგორი ღირსებით სდარაჯობს და შევს ილია ქართულ

პოტიციებს აზროვნებაში და მართლაც, რა ღვთის წყრომაა, რა უბედურებაა, სადაც, უცნაო ქვეყანაშია ფეხადგმული აზრის მიმართულებას ჩაადრინდ, შენს სამშობლოში მოათვრიო დიდის ვივიგალანით და ქვეყანა შესძრა, გინდა თუ არა ჩვენსაც ასეთი რამ არის საჭიროა... ეს ის ღვთისწყრომაა და უბედურება, რომელიც დაავადებულია, დაცემული და საკუთარი მიმართულებული მარდვი გაწყვეტილი ჰქვს.

ვინ წამთაყენა ეს დაავადებული, დაცემული ერი? ვინ გაუმთებლა მას ეს გაწყვეტილი მარდვი? — მესამედი წლების მოღვაწეებმა, ხოლო ამ მოღვაწეებში ილია ნამდვილი თავადია, ქართული აზროვნების ნამდვილი მმართველი, რომელიც ტონს იძლევა ყველგან და ყველადგან.

არუსეთში სერასკოვი, სუმარიკოვი და სხვა, მათებრ გაბერილები თავიდან ფეხებამდინ უნიკუბითა, რადგან მკითხველსა და ტაშის მკერულსა მოულოდნელ გაუნათლებელ რუსეთში უნდა რათ უნდა გვიკვირდეს, რომ კახოვსაცა ერთ დროს ჰყავდა მკითხველი და მაქებარიც.

გავიხსენოთ როგორი რისხვით, რანაირი სამართალანი გულისწყრომით გაილაშქრა ილიამ კახოვის „მეშლიოს“ წინააღმდეგ. როგორი მიუდგომლობით და ღრმა ანალიზით ახასიათებს იგი რუსეთის ლიტერატურას, კარაშნიდინა ლერმონტოვადე. ყველავე ეს, არა მარტო ილია ქვეყნის სიდიდის მაჩვენებელია, არამედ ქართული კულტურის, ქართული ეროვნული პოტენციის, მისი მნიშვნელობის ვის შეუძლია დასახელოს მეორე ქვეყანა, სადაც კოლონიადან, დაპყრობილ ერის ქვეყნიდან, დამპყრობ და გაბატონებულ ერს ასეთი ტონით ულაპარაკებდნენ? ზევიდან, და შემდეგ რაც მათივე, ასე სამართლიან შენიშვნას ეტყობოდნენ, მის კულტურას, მწერლობას, ვახვითარების ბარისს. მკითხველსა მავალითის დასახელება ძნელი იქნება. მაგრამ ეს საქართველოა.

მთავარი ისაა, რომ ამ საქართველოს, მისი შედეგები კარგად უნდა იცნობდნენ, მის წესსულს, აწმყოს, მის კულტურას, ამ კულტურის ძალას და თავისებურებას. და როცა ეს არ იყო სერასკოვი დიდი მოგეჩვენება და სუპარიკოვი, პისარევიკი და პლანაიკი...

მართალია, ილია შემდეგ, ეგ ქარის მოტანილი მარდვი ჩვენს ომგადასდელად ვერ მოვიცილოდ, მაგრამ ომით მარდვი ხომ უნდა მოვიცილოთ! ვისაცა რა გწმენა არა აქვს, ამის თვის, კლავი და მავარი კუნთები, მან თავის ოთახიდან გარედ ეცხა არ უნდა გამოდგას.

როგორი უხილოებს ილია ქვეყანაზე ეროვნულ დედოფლის სა-

ფუძლებს? როგორი წინამძღვრებით, საიდან გამოყავს მას ეს დასაბუთება, რას ეყრდნობა? ამ საკითხის გარჩევის დროს.

ილია ეროვნებას საბავს, როგორც ერთ მთელს, რომელიც განუკვეთელია, გაუთიშვით, განუყოფელი. ეს მთელი შეგვიზიარებულა ათის ხილული, თუ უხილავი ძაფებით. მისი გამძლეობა ადამრება ძვალს და მოქნილობა ქსოვილს. ეროვნულ სხეულს თავისი კანონები აქვს, თავისი გზები, იგი მუდამ მოძრაობასა,

ცვალებადობასა და მრუნებაში. მას აქვს დაქანების, დაცემის პერონდები, მაგრამ ამავე დროს მას აქვს საოცარი განახლების მუდმივი ძალა. ესაა მისი ბუნება: ხორცი ხორცილად და სისხლი სისხლთაგანი. აქედან დებულება: ერი მარადიული კათეგორიაა და ასეთივე დარჩება.

ინიფორმაცია მანუაბა
ბერლინი. 1944 წ.
(გაგრძელება იქნება)

გამომცემი: უკრაინული საზოგადოებრივი გამომცემლობა

„თავისუფალი საქართველო“

ფასი: 1 თვით—2 მან. 15 კაპ.
3 თვით—6 მან. 45 კაპ.
6 თვით—12 მან. 90 კაპ.
12 თვით—25 მან. 80 კაპ.